

PROTOKOLL

Projekt	Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering
Teema	Trassialternatiivide esmaste võrdlustulemuste tutvustamine
Kuupäev	03.12.2025, 17.30–19.00
Asukoht	Lihula Kultuurikeskus
Protokollija	Anni Konsap
Osalejad	Registreerimislehel (30 osalejat)

- Päevakava
- 1. Kus me täna oleme?**
  - 2. Trassialternatiivide võrdlus ja uuringud**
  - 3. Mis saab edasi?**
  - 4. Küsimused, arutelu**

Avaliku arutelu ettekandega saab tutvuda projekti kodulehel, <https://riigiplaneering.ee/riigi-eriplaneeringud/eesti-lati-neljas-elektriuhendus/eesti-lati-neljanda-elektriuhendus>.

Arutelu

Küsimus: Kas on võimalik ka maa asendamine?

Priit Heinla, Elering AS (edaspidi Elering): Elering ei ole maadevahetust teinud, selleks puudub mandaat.

Monika Korolkov, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi MKM): Kuna elektriliini kavandamiseks seatakse isiklik kasutusõigus ning maad ei omandata, siis maade vahetamist selles projektis ei rakendata.

Küsimus: Kui mast jääb üleujutusosalale, kas see on hea või halb?

Elering: Masti enda konstruktsioon sellest ei muutu, kuid vundament küll. Vundament peab jääma kuivaks – see lahendatakse insenertehniliselt. Täna rajame liine ka turbarabadest läbi ja seal on leitud lahendused, mis probleeme ei tekita.

Sarnased küsimused võivad tekkida ka maaparandussüsteemide asukohas. Siin saame täpsustada mastide asukohti ja mitte projekteerida maste maaparandussüsteemi asukohta. Kui aga midagi peaks ehituse käigus juhtuma, on Eleringi kohustus maaparandussüsteem korda teha.

Marion Mets, Skepast&Puhkim OÜ: Koostame kahele allesjäänud alternatiivile nüüd eskiisprojektid (koostab Leonhard Weiss). Seega hetkel ei ole mastide asukohad veel täpselt teada.

Elering: Mastide asukohti me selle planeeringuga 100% paika ei pane. Hiljem, ehitusprojekti koostamise käigus koostame ka ehitusgeoloogilise uuringu, mis annab täpse võimaliku asukoha mastide kavandamiseks. Siin paneme paika põhimõttelise võimaluse.

Küsimus: Kas metsamaa sihtotstarve jääb ka peale raadamist metsamaa?

Evelin Kuusik, Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK1): Jääb metsata metsamaaks.

Küsimus: Millised piirangud seab maakaabel? Kui palju maakaabli koridori raadatakse?

Elering: Maakaabli kaitsevööndis võib põldu harida või metsa majandada, kuid eluhoonet ehitada ei tohi. Planeeringujoonisel on koridori laiuseks 25 meetrit.

Küsimus: Kui maakaabel läheb risti sissesõiduteega, kui kaua seda teed kasutada ei saa?

Eling: Kaabel võib asuda ka sissesõidu tee all. Piirang sõltub ehitustehnoloogiast. Kui see on ainus tee, ei saa me teed kinni panna nii, et puudub juurdepääsu oma elamule.

Küsimus: Mida tähendab kokkulepe maaomanikuga? Teie jaoks tähendab see väljapressimist.

Eling: Kokkulepe sõlmitakse notariaalselt. Selles määratakse tingimused, milles maaomanikuga kokku lepitakse. See on leping kahe osapoolle vahel, mille kinnitab kolmas osapool.

Küsimus: Mitu alternatiivi on laual Lihula–Rumba vahel?

SKPK1: Lihula–Rumbas on laual 3 alternatiivi.

Küsimus: Kui juhtub nii, et mingi tingimus, mis on maaomaniku ja Elingi vahel sõlmitud, jääb täitmata, siis kas peaks kohtusse pöörduma? Kas riigil ei ole kolmandat osapoolt, kes probleemid lahendaks?

Eling: Kõigi eesmärk on, et kui me midagi kokku lepitakse, siis seda ka täidetakse. Ka meie eesmärk on sama.

Anni Konsap, Skepast&Puhkim OÜ (edaspidi SKPK2): Kas kokkulepetes sätestatakse ka mingid õiguskaitselahendid maaomanikele, mida rakendada juhul, kui kokkuleppeid ei täideta? Annan soovitus: kui lähete Elingiga lepingut sõlmima, pange kokkuleppesse kirja, et juhul, kui peaks tekkima mingi vaidlus, siis õiguskaitsukulud tasub Eling.

Küsimus: Kulud maksab ta pärast, aga kust ma kohe võtan?

SKPK2: Seda kahjuks praegu siin ei lahenda.

Küsimus: Millist tehnilist lahendust eelistate, kas odavamaid trossidega maste või natuke kallemaid, mida on vähem?

Eling: Soovime elektriliini projekteerida vandalismikindlana. Ma ei saa mürki selle peale võtta, kuid eesmärk on jõuda tugevama mastini ja trossidega mastid ei tule kõne alla.

Küsimus: Kui madalale kõrgepingeliinid võivad rippesse vajuda?

Eling: Liin ei saa olla madalamal kui 7,5 meetrit maapinnast. Ohutu kaugus liinist on 3 meetrit. Tavaline rekka peab alati liini alt läbi mahtuma. See on hetkel, kus ilm on soe ja liinist läheb läbi rohkelt energiat.

Küsimus: Mis põhjusel tegi MKM ettepaneku ühest liinikoridorist loobuda?

MKM: Ühest liinist loobumine ilmnes tänu koostööle Lätiga, kes sai ka oma tehnilise lahenduse paika ja seetõttu oli võimalik ühest liinist loobuda.

Eling: Planeeringu algatamisel ei olnud meil veel Läti lahendus teada, sest nemad ei olnud oma protsessiga kuhugi jõudnud. Täna on meil infot rohkem.

Küsimus: Kui sügaval on maakaabel?

Eling: Maakaabel on üldjuhul 1,5 meetri sügavusel.

Küsimus: Kui palju on maakaabli paigaldus ja kasutus õhuliinist kallim? Kas hinda ei kompenseeri see, et kaabel on kaitstum nt julgeoleku jm riskidele?

Elering: Tellime analüüsi maakaabli ja õhuliini maksumuse erinevuste kohta. Teeme koostööd ka Ukraina põhivõrgu ettevõttega ning oleme saanud infot, et ka kaabel ei ole nii kindel – kui nt kaabli rike tekib, siis selle parandamine võtab kordades enam aega kui õhuliini puhul. Maakaabli kaitstus ja turvalisus ei ole 1:1 võrreldav. Näiteks Estlink 2 kaabli parandamine võttis aega umbes 6 kuud. Maismaal on see aeg kindlasti lühem, kuid siiski pikem, kui oleks õhuliini parandamine.

Küsimus: Kas ka uuringute teostajatelt tuli ettepanekuid?

SKPK1: Näiteks kalastiku uuringust tuli täiendav vajadus teha uuring merisiia koelmualadele, mis on välistav tegur. Antud juhul neid asukohti veel ei tea.

Küsimus: Kas ka siin võib tulla võimalus Natura 2000 erandi rakendamiseks sarnaselt Saatsse saapale?

Eike Riis, Skepast&Puhkim OÜ: Püüdsime esmalt Natura alasid vältida, ent merel näiteks ei ole võimalik neist mööda minna. Erandit saab küsida üksnes siis, kui tegevuse elluviimiseks ei ole muid alternatiive.

Küsimus: Miks te ei jää olemasolevasse koridori, kus linnud jm on juba sellega harjunud?

SKPK1: Kui 110 kV õhuliin asendatakse 330 kV õhuliiniga, siis tegemist ei ole rekonstrueerimisega, see on uus ehitis. Nendel loodusaladel, kus on eeskirjad, on uue objekti rajamine ja ehitamine keelatud.

SKPK2: Meie eeldus on, et olemasolev koridor on väga hea, aga peame seda tõendama ja selleks ongi alternatiivide võrdlemise protsess ja täpsem mõjude hindamine, mis näitab, kas olemasolev on tõepoolest hea. Kui ei ole, peab ka selle ära tõendama.

Küsimus: Miks te Paidest otse Lätti ei lähe?

Elering: Peame koostööd tegema Lätiga, kelle põhivõrk vajab, et liin oleks võimalikult lääne pool Riit.

Küsimus: Kas võimalikku tuumajaama ka arvestate?

Elering: Ühtegi tootjat ega tarbijat ei eelistata. See ei ole tingimus, mida planeeringus vaatame.

Küsimus: Kui palju elektriliin ülekandetasu tõstab?

Elering: 75% rahastusest soovime küsida Euroopast. Ülejäänu kaetakse ülekoormustasust. Eesmärk on, et ülekandeliini ehitamiseks tarbijale tasu ei tõuse.

Küsimus: Harku-Lihula-Sindi liini puhul oli kindel, et 110 kV läks 330 kV liiniga ühele mastile. Kas nii on ka nüüd, kui kasutada juba olemasolevat koridori?

Elering: Kui liin on ühes trassis, siis kindlasti läheb see ühtedele mastidele. Kui aga ei ole võimalik olemasolevat koridori kasutada, ei ole võimalik neid ühtedele mastidele tõsta.